

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОДНУ
РАВНОПРАВНОСТ ГРАДА ВАЉЕВА ЗА ПЕРИОД
ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

Члан 1.

Доноси се Локални акциони план за родну равноправност града Ваљева за период 2022.-2026.године.

Члан 2.

Локални акциони план за родну равноправност града Ваљева за период од 2022. - 2026. године објавити у “Службеном гласнику града Ваљева“.

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ ГРАДА ВАЉЕВА ЗА ПЕРИОД ОД 2022. – 2026. ГОДИНЕ

УВОД

Родна равноправност је један од основних принципа модерног друштва и директно доприноси развоју друштва у целини. Политика једнаких могућности је једно од главних достигнућа модерног човечанства. Родна равноправност подразумева да мушкарци и жене имају једнаке предуслове за остваривање људских права, да постоје једнаке могућности и за жене и за мушкарце да допринесу културном, политичком, економском и националном напретку, као и да имају идентичне шансе да уживају све користи од напретка једне заједнице.

Устав Републике Србије садржи одредбе које се односе на равноправност жена и мушкараца од којих је посебно значајан члан 151. у коме се гарантује равноправност жена и мушкараца и политике једнаких могућности, али и оних одредби који град Ваљево дефинишу као град социјалне правде.

Питање положаја жена није само женско питање. То је питање целог друштва. И зато треба успоставити партнерске односе да би се цело друштво равномерно развијало. Да би се тај развој постигао потребно је уложити напор за постизање радних права жена, заштите жена од насиља, остваривање социјалне правде.

1. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ОСТВАРЕНИХ СПРОВОЂЕЊЕМ ПРЕТХОДНОГ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

Процес унапређења родне равноправности је настављен упркос ванредним приликама изазваним епидемијом КОВИД – 19. И у овим околностима на наставак процеса унапређења родне равноправности утицало је више фактора: континуитет активности посебно у областима у којима су у претходном периоду активности ефикасно покренуте; комбинација различитих облика и начина деловања; широка и континуирана мобилизација и висока посвећеност различитих актера који учествују у имплементацији; солидан нормативни оквир; рад на институционализацији и примени стандарда у пракси; поступно препознавање родне равноправности као приоритетне области од националног значаја; садржинска повезаност са реформама везаним за Агенду 2030. Генерално посматрано, примена претходног Локалног акционог плана за родну равноправност била је најефектнија када се ради о системском увођењу родне

перспективе у доношење, спровођење и праћење јавних политика, програма и буџета у којој су започети процеси значајни за унапређење родне равноправности, упркос томе што се нису одвијали увек жељеном динамиком.

У овом периоду уведена је услуга СОС телефона за жене жртве породичног насиља. Урађена је сертификована обука за сараднице које раде на СОС телефону током 2019. године. Тако да је град Ваљево и Колубарски округ добио 8 обучених сарадница, чија је обука плаћена из средстава буџета града, затим отворено је психосоцијално и правно саветовалиште за жене жртве породичног насиља и све то из средстава буџета града током 2020. године. Сви позиви су анонимни и бесплатни за кориснице СОС телефона. Услуга је високо професионална. Позитивни помаци бележе се у:

Усвајању или новелирању закона на које се дуго чекало, допринели су да се и на локалном нивоу, створене претпоставке за унапређење родне равноправности и заштиту права жена; заступљености жена у локалној скупштини и њиховом учешћу у политичком животу и институцијама и одлучивању о јавним пословима; родно одговорном буџетирању; спречавању и санкционисању насиља према женама и насиља у породици; извештавању према међународним организацијама које надзиру примену међународних стандарда родне равноправности (CEDAW Комитет, GREVIO група). Нижа ефективност у примени Локалног акционог плана за родну равноправност забележена је у економском оснаживању жена, унапређивању положаја жена из рањивих група и родно осетљивом образовању. Благи позитивни помаци бележе се у подизању знања и свести о значају родне равноправности за развој друштва (обуке, благо опадање патријархалних ставова, равноправније учешће жена и мушкараца у родитељству и економији старања, интегрисање родне перспективе у стратешка документа) и у унапређењу интерсекторске координације. Ослабљена је, међутим сарадња између институција власти и НВО које се баве унапређењем положаја жена и родном равноправношћу. Иако је заступљеност жена у локалној скупштини повећана, и надаље се бележи мали удео жена у извршним огранима власти. Нису институционализовани и недовољно су развијени механизми координације и извештавања на хоризонталној, а посебно на вертикалној равни. На умањење ефективности Локалног акционог плана за родну равноправност утицали су недовољно снажни институционални механизми родне равноправности, недостатак или кашњење са усвајањем пратећих прописа за примену закона и пратећих политика, изостанак јединственог

финансијског механизма и механизма за праћење уложених ресурса, недостатак неопходних података на које би се ослањало сагледавање процеса и праћење примене, тешкоће везане за прикупљање података, недовољно искоришћен потенцијал женских НВО, непостојање трајног формалног механизма партнерства и сарадње и НВО.

2. ПРЕГЛЕД КЉУЧНИХ ДОСТИГНУЋА И ИЗАЗОВА

Политика једнаких могућности и унапређење родне равноправности један је од приоритетних циљева Владе РС у складу са Уставом прописаном обавезом државе да гарантује равноправност жена и мушкараца и води политику једнаких могућности. Континуираним деловањем и ангажманом различитих актера који учествују и креирању и примени јавних политика у овој области у протеклом периоду учињени су значајни помаци на унапређењу родне равноправности у областима превенције и заштите од родно засноване дискриминације и родно заснованог насиља према женама и насиља у породици, у области безбедности, у увођењу родно одговорног буџетирања и заступљености жена у скупштинама на локалном нивоу.

Иако су у протеклом периоду остварени позитивни помаци на унапређењу родне равноправности, започете процесе треба интензивирати, интегрисањем родне перспективе у све јавне политике и буџет, директним интервенцијама у појединим областима, као и јачењем институционалног оквира родне равноправности како би се елиминисао родни јаз. Кључни изазови у овој области су: - Патријархални културни обрасци и норме, широко распрострањени родни стереотипи и предрасуде још увек су доминантни, а ојачан је и антиродни дискурс и мизогинија, који се недовољно ефикасно сузбијају. - Одлагање примене закона, кашњење или неусвајање планских докумената па и непостојање планских докумената значајних за остваривање родне равноправности. - Непотпуно, недоследно и неравномерно интегрисање родне перспективе у јавне политике (планске документе и буџет) у различитим областима значајним за остваривање родне равноправности. - Недовољно ефикасно и делотворно спровођење постојећих политика и мера за унапређење родне равноправности. - Недостатак имплементационих инструмената и координације активности у овој мултисекторској области и ограничени капацитети механизма родне равноправности препрека су за свеобухватне и координиране активности свих актера који учествују у активностима на унапређењу родне равноправности и затварању родног јаз. -

Родни јаз у економији је продубљен. Многи подаци релевантни за сагледавање стања у области родне равноправности недостају или нису јавно доступни. Није успостављен јединствен и стандардизован систем прикупљања, евидентирања, праћења и размене података на начин да олакшава креирање родно одговорних политика.

Није обезбеђено стабилно, транспарентно и одрживо финансирање јавних политика, мера и активности на унапређењу родне равноправности, као и механизма родне равноправности али и свих других актера који у доменима својих надлежности учествују у креирању и спровођењу јавних политика у овој области.

3. ДОМАЋИ И МЕЂУНАРОДНИ НОРМАТИВНО-ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

3.1. Домаћи оквир

Устав Републике Србије, чланом 15. установљава политику једнаких могућности као обавезу државе и јемчи равноправност жена и мушкараца.

Највиши правни акт Републике Србије прокламује начело једнакости пред Уставом и законом и забрањује непосредну и посредну дискриминацију на било којој основи, укључујући и дискриминацију на основу пола (члан 21. став 3). Гарантује право на једнаку законску (члан 21. став 2) и судску заштиту (члан 36), правну заштиту свих основних људских права свим грађанима и грађанкама без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама у циљу заштите зајемчених права (члан 22. став 2). Устав Републике Србије предвиђа да Република Србија може увести посебне мере „ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима” (члан 21. став 4). Ова уставна одредба отвара простор за развијање политике родне равноправности и унапређење законодавства, као и за увођење и примену мера са циљем елиминације дискриминације жена.

Закон о равноправности полова ("Службени гласник РС", број 52 од 24. маја 2021.) је кључни закон на који се ослања овај акциони план и који обавезује све органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности и да прате остваривање начела равноправности заснованих на полу у свим областима друштвеног живота и примену међународних стандарда и Уставом загарантованих права у овој области. Законом су регулисане области запошљавања, здравствене заштите, породичних односа, образовања, културе,

спорта, политичког и јавног живота и судске заштите.

Закон о раду ("Службени гласник РС" број 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014 и 13/2019-одлука УС) забрањује родну дискриминацију као и сексуално узнемиравање на послу.

Кривични закон ("Службени гласник РС" број 85/2005, 88/2005, 107/2005, 107/2005, 75/2009, 111/2009, 121/2012, 124/2013, 108/2014 и, 64/2016) санкционише насиље у породици и силовање у браку. Овим законом трговина људима дефинисана је као организовани криминал.

Породични закон ("Службени гласник РС" број 18/2005, 72/2011 – др.закон и 6/2015) регулише односе између партнера, штити права детета, уводи специјалне мере против насиља и побољшава процедуре приликом усвојења, као и при разводу брака.

Закон о избору народних посланика ("Сл. гласник РС", бр. 35/2000, 57/2003 - одлука УСРС, 72/2003 - др. закон, 75/2003 - испр. др. закона, 18/2004, 101/2005 - др. закон, 85/2005 - др. закон, 28/2011 - одлука УС, 36/2011, 104/2009 - др. закон, 12/2020 и 68/2020) На изборној листи мора бити 40% мање заступљеног пола. Међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја листе) мора бити најмање по два кандидата - припадника оног пола који је мање заступљен на листи.

Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) којим се забрањује свака дискриминација на основу пола, рода, родног индентитета и сексуалне оријентације.

Посебно важна за израду Локалног акционог плана је Нацрт националне стратегије за родну равноправност период 2021-2030.године са акционим планом за спровођење за период 2021-2030.године и представља основ за стратешко планирање на локалном нивоу. У оквиру три стратешка циља дефинисано је да су кључни циљеви за унапређење родне равноправности:

1. Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета
2. Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва
3. Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности су:

- Одбор за равноправност полова Народне скупштине Републике Србије основан 2002. године, а данас је тема родне равноправности заступљена и у Одбору за људска и мањинска права и равноправност полова
- Координационо тело за родну равноправност Владе Републике Србије
- Заштитник грађана (закон је донет 2005. године; заменица за родну равноправност, права детета и права особа са инвалидитетом је именована 2008. год.);
- Повереник за заштиту равноправности (основан је доношењем Закона о забрани дискриминације 2010. године, повереница је именована 2010. године);
- Усвајањем Закона о равноправности полова, оснивање локалних механизма за спровођење процеса унапређења родне равноправности постало је обавеза локалних самоуправа.

3.2. Међународни правни и политички оквир

Заштита жена од дискриминације и поштовање родне равноправности представљају основ остваривања људских права утврђен међународним документима која је Република Србија потврдила. Процес укључивања наше земље у европске интеграције захтева да се у остваривању и заштити основних људских права поштују највиши међународни стандарди који проистичу из тих докумената.

Кључни међународни акти са којима је ова стратегија усаглашена су Универзална декларација УН о људским правима (1948), Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена, Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966), Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966), Конвенција УН о политичким правима жена (1952), Конвенција о укидању свих облика расне дискриминације (1966), Најробичка правила о побољшању будућег положаја жена (УН 1985), Бечка декларација и **Акциони програм** (УН 1993), Пекиншка декларација и Платформа за акцију, усвојена на Четвртој светској конференцији о женама, 1995; глобална **агенда Уједињених нација Циљеви одрживог развоја или Агенда (2000. г.)**, Резолуција Комисијаа безбедности 1325 (2000.г.), Конвенција Комисијаа Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиљу у породици (Истанбулска конвенција 2014).

С обзиром на статус кандидата за чланство у Европској унији, Република Србија је преузела обавезу да у потпуности усвоји правне тековине Европске уније. Стога Стратегија донета на националном нивоу узима у обзир кључне документе у овој области, а од локалних самоуправа се очекује да примењују Европску повељу о родној равноправности на локалном нивоу донету од стране Комисија европских општина и региона (2006).

Све државе потписнице дужне су да испуне оно на шта су се обавезале. Уз обавезу развијања институционалних механизма родне равноправности, државе потписнице обавезале су се да ће средствима из буџета подржавати акције за побољшање положаја жена и афирмацију њихових права.

4. ПРОЦЕС ИЗРАДЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Израда Акционог плана града Ваљева за родну равноправност део је подршке коју град Ваљево даје као свој допринос имплементацији Националне стратегије за родну равноправност и преузимања одговорности на локалном нивоу за реализацију локалних стратегија за унапређење положаја жена као и имплементацију Међународних аката који се односе на локалну самоуправу, а које је потписала држава Србија.

Локални акциони план за родну равноправност настао је као резултат сарадње запослених у градској управи Одељења за развој, Одељење за друштвене делатности, Комисија за родну равноправност Скупштине града Ваљева, организација цивилног друштва, као и институције, установе и организације на локалном нивоу које се у оквиру своје редовне делатности баве овом облашћу.

Колубарски округ обухвата град и општине:

1. Град Ваљево
2. Општина Уб
3. Општина Лајковац
4. Општина Мионица
5. Општина Љиг
6. Општина Осечина

Целокупна локална самоуправа на челу са Градоначелником и администрацијом значајно је допринела изради овог Плана.

Подаци који су коришћени за писање овог ЛАП-а су прикупљани у сарадњи са локалним институцијама, установама, организацијама и удружењима на територији града Ваљева. Након низа састанака запослених у институцијама, установама и организацијама које се у оквиру свог деловања баве положајем и правима жена, настао је овај ЛАП.

Нацрт Националне стратегије за родну равноправност 2021-2030. је била основ за постављене циљеве и задатке локалног акционог плана, као и локална самоуправа кроз постављање оквира развоја социјалне политике града Ваљева.

5. АНАЛИЗА СТАЊА

Град Ваљево се налази у Западној Србији, у Колубарском округу, на непуних 100 километара југозападно од Београда. Ваљево се сврстава и међу најстарија градска насеља Србије. Име Ваљево се по први пут среће у једном документу сачуваном у Хисторијском архиву у Дубровнику, а датираном на 1393. годину. Од тада насеље има преко шест стотина година потврђеног континуираног постојања. Ваљево има повољан географски положај који се огледа у близини више важних саобраћајница, као што су Ибарска магистрала и пруга Београд – Бар.

Колубарски округ се простире у северозападном делу Србије и обухвата површину од 2474км², од којих највећу површину и број становника има центар округа, а то је град Ваљево.

Ваљево је седиште Колубарског управног округа и истовремено привредни, културни и образовни центар овог региона. Градско језгро смештено је у котлини кроз коју протиче река Колубара. Укупна површина територије града Ваљева је 905 км². Становници Ваљева живе у 78 насеља од којих су два градска насеља. Према попису из 2011. године,

град Ваљево је имао 59073 становника, а цела јединица локалне самоуправе Ваљево је имала 90312. Према процени Републичког завода за статистику из 2020. године, у Граду је живело 84586 становника, од тога 43400 жена и 41186 мушкараца.

Табела 1: Основни подаци о граду Ваљеву и становништву

Површина (км ²) ¹	905	(2019)
Број насеља ²	78	(2019)
Становништво — процена средином године ³	84586	(2020)
Густина насељености (број становника/км ²) ³	93	(2020)
Стопа живорођених ³	9	(2020)
Стопа умрлих ³	17	(2020)
Стопа природног прираштаја ³	-9	(2020)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година) ³	76	(2020)
Просечна старост (у годинама) ³	45	(2020)
Индекс старења (60+ год. / 0—19 год.) ³	166	(2020)
Просечан број чланова домаћинства ⁴	2,87	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо) ³	74493	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама) ³	77171	(2041)
Извор: ¹ Републички геодетски завод ² Територијални регистар, РЗС ³ Витална статистика, РЗС ⁴ Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС		

РЗС – Републички завод за статистику

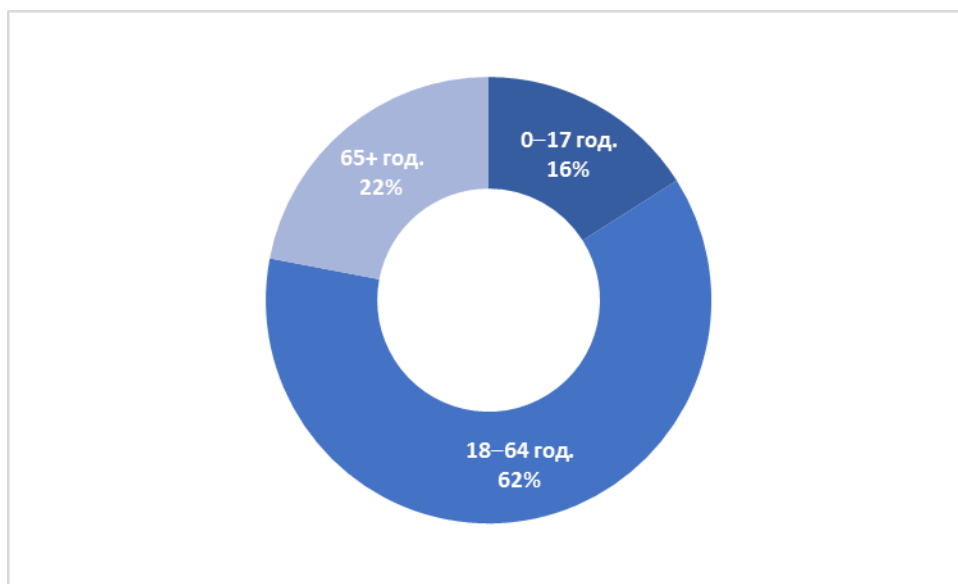
Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, Витална статистика

Табела 2: Становништво према старосним групама и полу, 2019—2020.

	2019		2020	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	2567	2641	2557	2645
Деца старости 7—14 година (узраст основне школе)	2904	3142	2890	3102
Деца старости 15—18 година (узраст средње школе)	1586	1674	1615	1652
Деца старости 0—17 година	6687	7048	6655	6972
Број младих (15—29 година)	6462	6728	6329	6550
Радни контингент становништва (15—64 година)	28050	27800	27549	27274
Укупан број становника	43707	41609	43400	41186

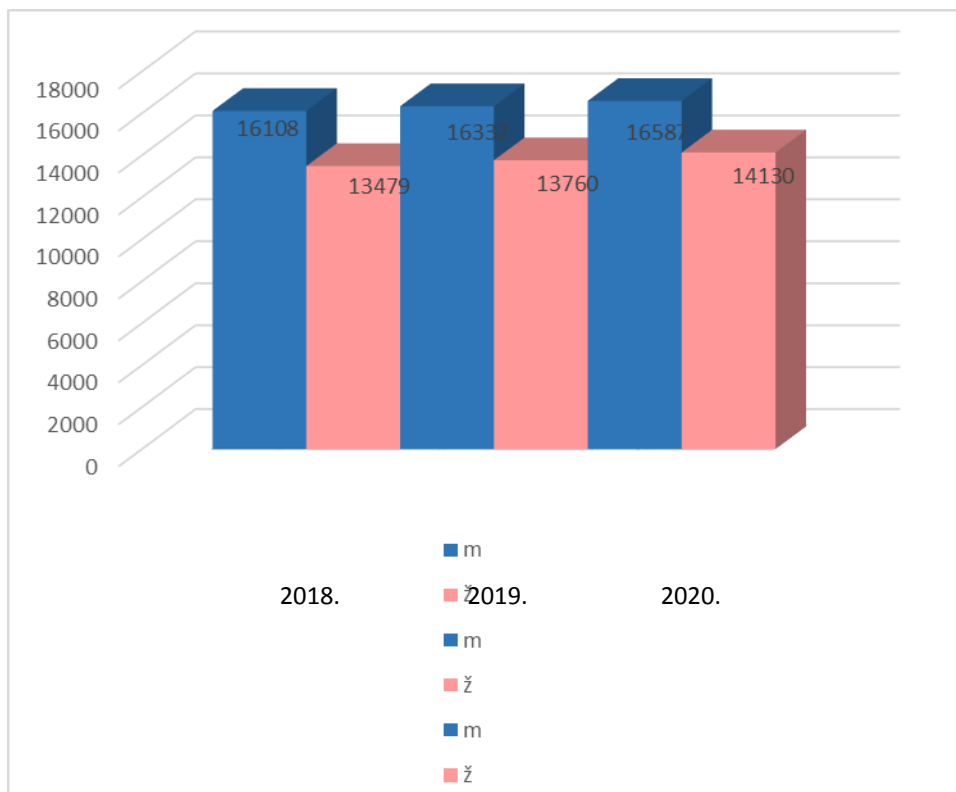
Извор: Витална статистика, РЗС

Графикон 1: Становништво према старосним групама, 2020.

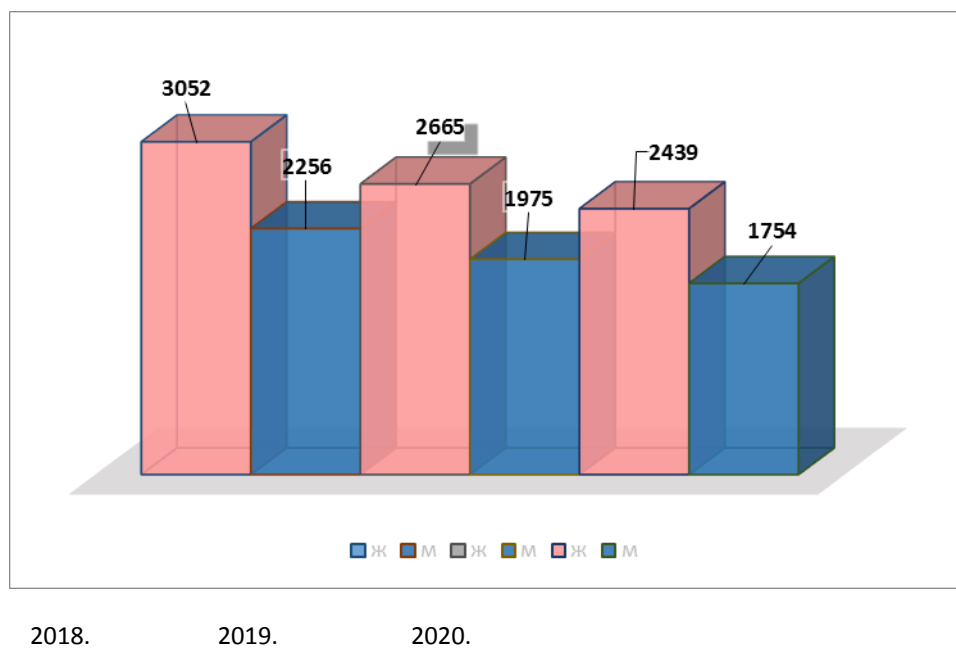
Извор: Витална статистика, РЗС

Графикон 2: Регистровани запослени 2018–2020.*

Извор: Истраживање о регистрованој запослености, РЗС.

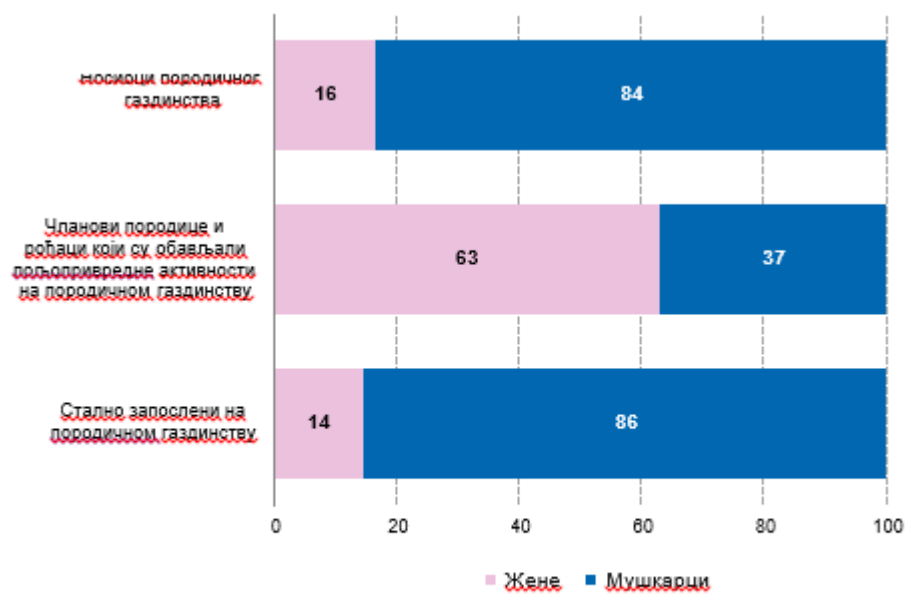
Графикон 3:Регистровани незапослени према полу, 2018—2020.*

* стање на дан 31.12.

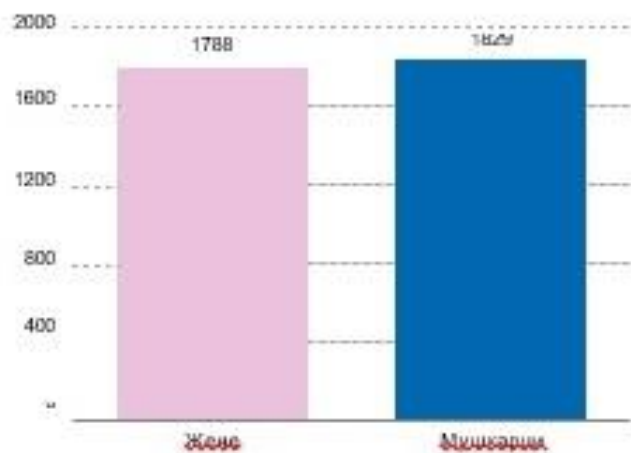
Извор: Национална служба за запошљавање

Графикон 4: Чланови газдинства и стално запослени на породичном газдинству према полу (%)

Извор: Попис пољопривреде, РЗС

Графикон 5: Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад

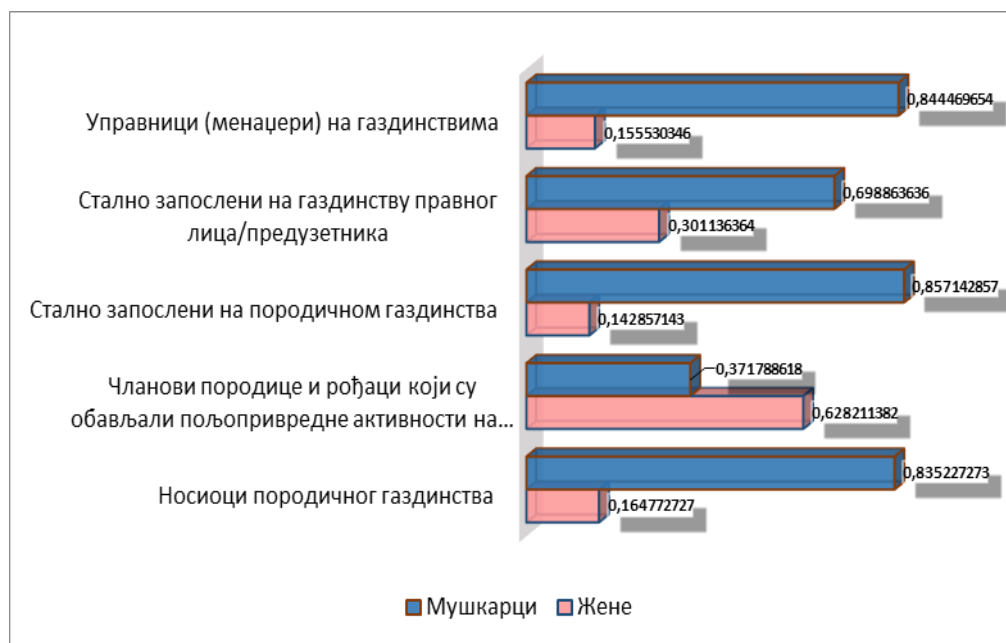

Извор: Београдски завод за социјалну заштиту

Табела 3: Ангажована радна снага, у пољопривреди

	Укупно	Жене	Мушкарци
Носиоци породичног газдинства	8448	1392	7056
Чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредне активности на породичном газдинству	12300	7727	4573
Стално запослени на породичном газдинства	14	2	12
Стално запослени на газдинству правног лица/предузетника	176	53	123
Управници (менаџери) на газдинствима	8815	1371	7444

Графикон 6: Породице према типу и полу лица на које се води домаћинство, (у хиљадама)

Извор: Попис пољопривреде, РЗС

Из ове две табела видимо да је економска неравноправност између жена и мушкараца изражена, а нарочито је присутна на селу. А то је генератор осталих врста неравноправности.

Табела 4: Починиоци кривичног дела насиље у породици према старости и полу, 2015. и 2019. године

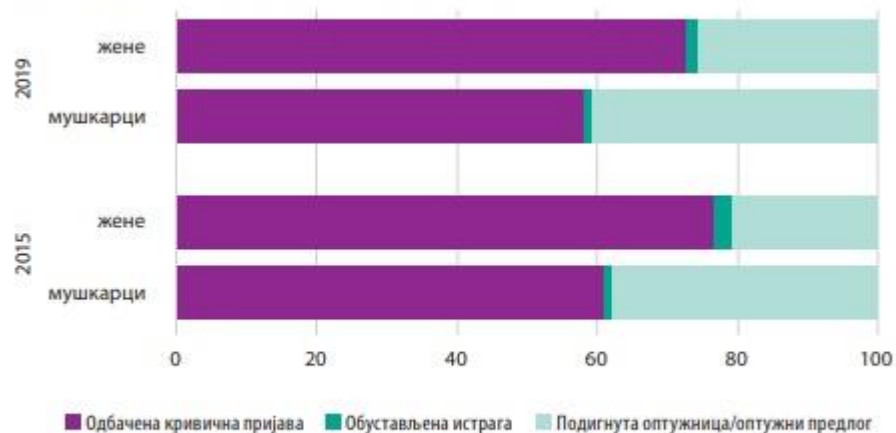
Починиоци кривичног дела насиље у породици према старости и полу, 2015. и 2019.

	2015				2019			
	жене		мушкарци		жене		мушкарци	
	број	%	број	%	број	%	број	%
Укупно	372	7,7	4475	92,3	462	9,2	4561	90,8
До 13 година	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-
14–17	14	16,5	71	83,5	15	12,1	109	87,9
18–20	9	7,6	110	92,4	16	11,9	118	88,1
21–30	47	6,9	638	93,1	75	8,7	786	91,3
31–40	103	7,5	1277	92,5	126	9,6	1192	90,4
41–50	100	8,2	1118	91,8	104	8,8	1072	91,2
51–60	50	6,2	752	93,8	59	7,9	686	92,1
60+	48	8,6	508	91,4	67	10,1	598	89,9

Извор: МУП Републике Србије.

Графикон 7: Пријављена пунолетна лица за кривично дело насиље у породици према врсти одлуке и полу, 2015. и 2019. године (%)

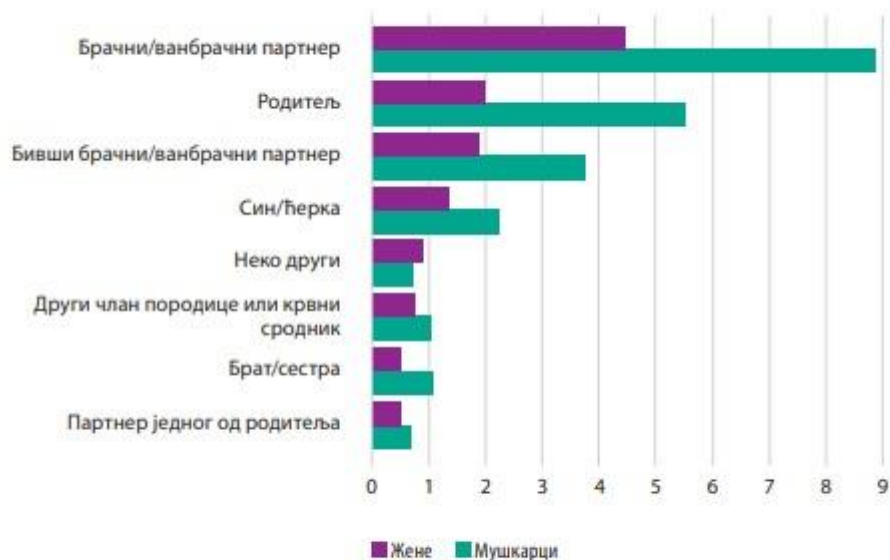
Пријављена пунолетна лица за кривично дело насиље у породици према врсти одлуке и полу, 2015. и 2019. (%)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Графикон 8: Починиоци насиља у породици према односу/сродству са жртвом насиља и полу, 2019. године

Починиоци насиља у породици према односу/сродству са жртвом насиља и полу, 2019. (у хиљадама)

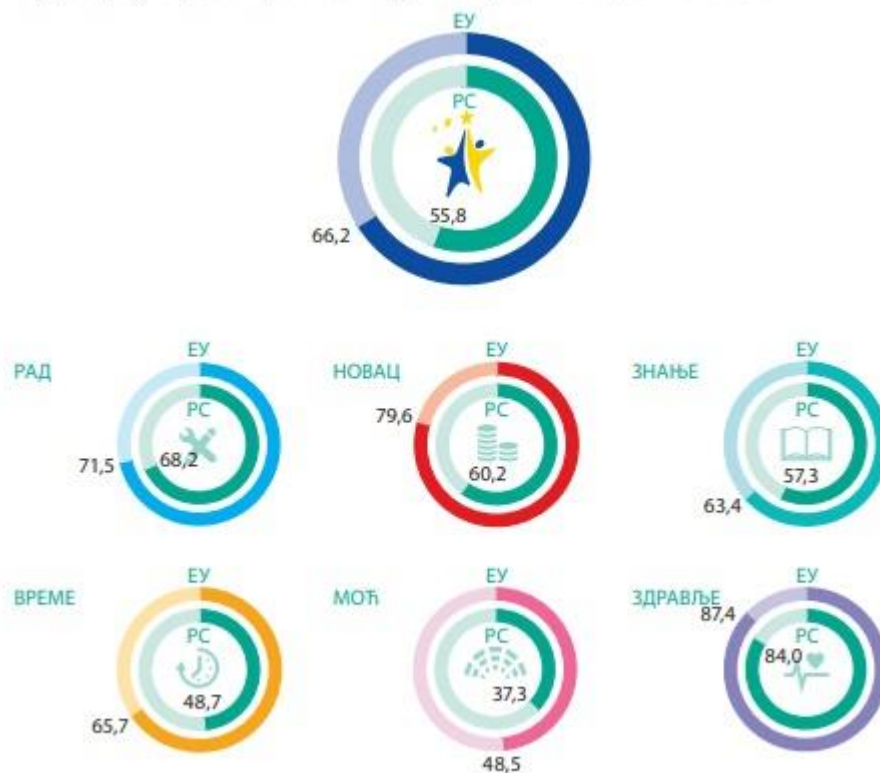

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Подаци из табела указују на то да је безбедност жена угрожена и да је насиље у породици озбиљан и растући проблем у друштву.

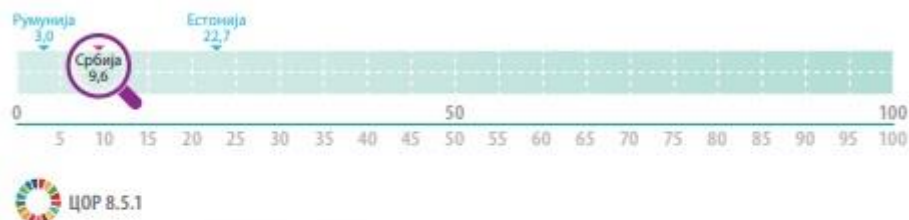
Индекси родне равноправности у Републици Србији

Индекс родне равноправности и домени, ЕУ¹⁵ и РС¹⁶, 2017. и 2018.

Извор: Европски институт за родну равноправност и Републички завод за статистику.

Платни јаз између жена и мушкараца¹⁷, 2018. (%)

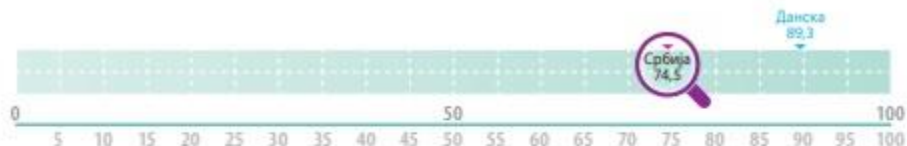
Извор: Истраживање о структури зарада, РЗС.

¹⁵ ЕУ — Европска унија

¹⁶ РС — Република Србија

¹⁷ Подаци не укључују сектор О — Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање.

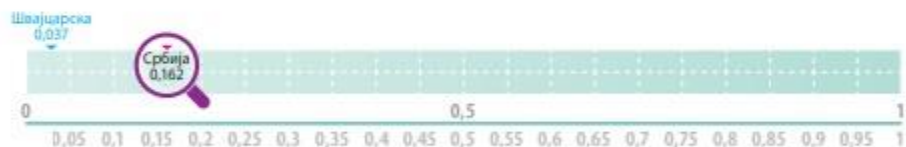
Индекс полова ЦОР¹⁸, 2019.

Извор: Једнаке мере 2030, 2019.

<https://data.em2030.org/2019-sdg-gender-index/explore-the-2019-index-data/>

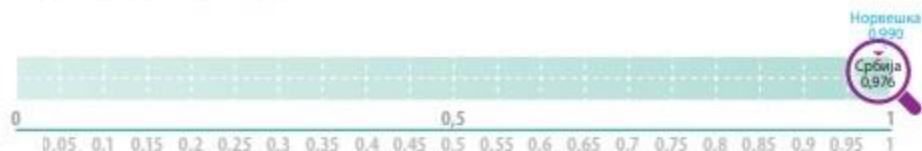
Индекс родне неједнакости, 2018.

Извор: Светска здравствена организација и Програм Уједињених нација за развој.

http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdro_statistical_data_table5.pdf

Индекс родног развоја, 2018.

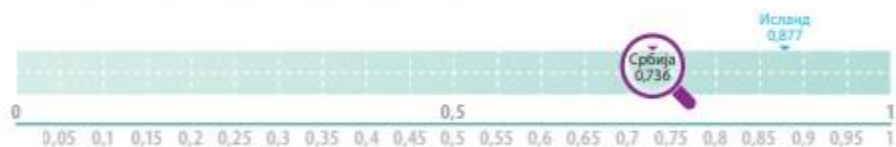

Извор: Програм Уједињених нација за развој.

<http://hdr.undp.org/en/content/gender-development-index-gdi>

<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SRB>

Глобални индекс јаза међу половима, 2020.

Извор: Светски економски форум.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

¹⁸ ЦОР — Циљеви одрживог развоја

Кад погледамо све ове податке, видимо да је положај жена лошији него мушкараца. И економски показатељи Републичког завода за статистику и индекс родне равноправности, према критеријума ЕУ, показују да положај жена у Србији мора да се унапреди и усклади са Националном стратегијом за родну равноправност и свим осталим домаћим прописима.

Област насиље у породици, према Истамбулској конвенцији коју је држава Србија ратификовала, мора бити усклађена са критеријумима и методама из ове конвенције.

6. ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

6.1. Општи циљ

Општи циљ Акционог плана за 2022.- 2026. годину јесте превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслов за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца, девојчица и дечака у граду Ваљеву

6.2. Стратешки циљеви

1. Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета
2. Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва
3. Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва

6.3. Приоритетни циљеви:

1. Успостављање институционалних претпоставки и нормативних гаранција за владавину права, једнаке могућности приступа правди и обезбеђивање ефикасне и делотворне заштите људских права и родне равноправности у граду Ваљеву
2. Унапређена сигурност жена и мушкараца, девојчица и дечака, од свих облика родно заснованог насиља у јавној и приватној сфери и радном окружењу
3. Јачање капацитета, унапређивање институционалног и нормативног оквира родне равноправности у политичком животу и обезбеђивање равноправног учешћа жена и

мушкараца, посебно рањивих група у одлучивању о јавним пословима

7. ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОЦЕНА РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Праћење реализације Акционог плана је активност која ће се систематски обављати прикупљањем података и информација које су потребне. Планом су предвиђене квантитативни и квалитативни индикатори као јединице мере успеха активности и појединачних циљева. Основ за анализу и оцену квалитета плана, реалност његових елемената и његову реализацију представља извештај о праћењу реализације Акционог плана.

На основу периодичних извештаја, Комисија за родну равноправност ће оценити реализацију Акционог плана са препорукама за даљи рад на увођењу родне равноправности у граду Ваљеву. Улоге свих партнера су дефинисане Статутом града, Пословником о раду Комисије и добром праксом по којој је Комисија препознатљива у граду Ваљеву.

Годишњи извештај о реализацији Акционг плана, Комисија за родну равноправност подноси Скупштини града Ваљева.

8. ПЛАН АКТИВНОСТИ

1.Стратешки циљ	1. Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета			
1. Приоритетни циљ	Успостављање институционалних предуслова и јачање капацитета за укључивање родне перспективе (gender mainstreaming) у доношење програма, одлука и стратешких докумената у граду Ваљеву			
1.1.Специфични циљ	Сензибилисање запослених у јавном сектору на тему родне равноправности			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања
1. Успостављање Савета за родну равноправност	Градска управа; Комисија за родну равноправност;	1. Успостављен Савет	2022.	Средства буџета града
2. Одржавање радионица, семинара и других едукативних догађаја на тему увођења родне перспективе у развојне планове, фондове и планове рада и вођење родних статистика	Градска управа; Комисија за родну равноправност;	2. Број одржаних семинара и број учесника/ца запослених у институцијама, јавним предузећима и установама, службама и одељењима локалне управе 3. Број тела/институција заступљених на едукацији	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
3. Израда Кодекса родне равноправности за запослене у ЈС	Градска управа; Комисија за родну равноправност;	1. Усвојен кодекс родне равноправности	2022.-2026.	Средства буџета града
4. Укључивање чланова/ица Комисије за родну равноправност и представника/ца женских организација у процес доношења локалних стратешких и других докумената	Градска управа; Комисија за родну равноправност;	1. Број унапређених, ревидираних и нових докумената донетих у складу са родном перспективом	2022.-2026.	/
1.2.Специфични циљ	Јачање институционалних оквира за спровођење политика родне равноправности у граду Ваљеву кроз повећање капацитета, надлежности и видљивости Комисија за родну равноправност и Савета за родну равноправност			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања
1. Израда и спровођење годишњег плана рада Комисије за родну равноправност Града Ваљева	Комисија за родну равноправност; Јавна предузећа,установе и локална самоуправа; Цивилни сектор;	1. Број потписаних протокола о сарадњи 2. Усвојен годишњи План рада Комисије за родну равноправност 3. Број усвојених аката	2022.-2026.	/

		који обавезује градска предузећа, установе и службе на вођење родно осетљивих статистика		
2. Едукација чланова/ица Комисије за родну равноправност и представница женских удружења у области родне анализе, родног буџетирања и политика родне равноправности на локалном нивоу	Комисија за родну равноправност; Јавна предузећа, установе и локална самоуправа; Цивилни сектор;	1. Број одржаних радионица 2. Број чланова који су учествовали у радионицама	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
3. Успостављање система финансирања активности Комисије за родну равноправност на основу Годишњег плана активности	Комисија за родну равноправност; Локална самоуправа; Цивилни сектор;	1. Број и област из које је програм/пројекат реализован	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
1.3.Специфични циљ	Успостављање механизма за родни надзор			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активноати	Рок	Извор финансирања
1. Иницирање доношења правилника за прикупљање родно осетљивих података и вођење родно осетљиве статистике у складу са законом РР и на основу НАП-а и Европске повеље	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Спољни/е сарадници/це Женска одборничка Мрежа; Цивилни сектор; Завод за статистику;	1. Усвојена препорука 2. Потписивање протокола о сарадњи локалних институција, тела и установа са Комисијом за родну равноправност	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Спровођење истраживања, анализа резултата и упознавање јавности са резултатима о положају жена и мушкараца у Граду Ваљеву на основу родно осетљивих података	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Спољни/е сарадници/це; Женска одборничка мрежа; Цивилни сектор;	1. Број чланица Комисије за родну равноправност и представница женских организација које се баве унапређењем положаја жена укључених у израду локалних стратешких и других докумената	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
1.4.Специфични циљ	Креирање родно избалансираног буџета Града Ваљева			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активноати	Рок	Извор финансирања

1. Увођење компоненте родне равноправности у постојеће јавне конкурсе за НВО као једну од области	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Све организационе јединице Градске управе; Градоначелник/ца; Комисије за вредновање пројеката; Комисија за запошљавање Цивилни сектор;	1. Број одобрених пројеката који промовишу РР 2. Број подржаних пројеката који се баве вишеструко маргинализованим групама жена 3. Број градских конкурса који као критеријум препознају принципе РР 4. Број чланица Комисије за родну равноправност укључених у креирање услова конкурса и рад комисије за одобравање пројеката	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Увођење компоненте родне равноправности у програме (само) запошљавања на локалном нивоу	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Градско веће; Све организационе јединице Градске управе Градоначелник/ца; Комисије за вредновање пројеката; Комисија за запошљавање; Цивилни сектор;	1. Број одобрених пројеката који промовишу РР 2. Број подржаних пројеката који се баве вишеструко маргинализованим групама жена 3. Број чланица Комисије за родну равноправност укључених у креирање услова конкурса и рад Комисије за запошљавање	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Стратешки циљ	1. Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва			
2. Приоритетни циљ	1. Унапређена сигурност жена и мушкараца, девојчица и дечака, од свих облика родно заснованог насиља у јавној и приватној сфери и радном окружењу			
2.1. Специфичан циљ	Изградња нових и јачање постојећих институционалних капацитета подршке жртвама породичних насиља			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања
1. Рад СОС телефона	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Представник цивилног сектора, координаторка СОС телефона;	1. Број интервенција 2. Број позива	континуирано	
2. Информисање јавности о постојању СОС телефона и другим мерама које су доступне женама и деци жртвама породичног насиља	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Представник цивилног сектора, координаторка СОС телефона	1. Број организованих кампања 2. Број емисија на локалном нивоу	2022.-2026.	Средства буџета града Донаторска средства

3. Едукације за волонтерке/е на СОС телефону и обезбеђивање потребних лиценци за рад	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Представник цивилног сектора, координаторка СОС телефона;	1. Број одржаних радионица/предавања 2. Број обучених полазница/ка 3. Број добијених лиценци	2022.-2026.	Средства буџета града
4. Пружање бесплатне правне и психолошке помоћи жртвама породичног насиља	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Представник цивилног сектора, координаторка СОС телефона;	1. Број жена које су затражиле стручну помоћ	2022.-2026.	Средства буџета града
5. Стварање услова за успостављање Сигурне куће за жртве породичног насиља	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Представник цивилног сектора, координаторка СОС телефона	1. Успостављена сигурна кућа	2022.-2026.	Средства буџета града Донаторска средства
2.2. Специфичан циљ	Мере превенције локалне самоуправе - едукација о родно заснованом насиљу стручњака/стручњакиња, наставног особља, деце и омладине			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања
1. Припрема и примена родно сензибилних обука за наставно особље, децу и омладину	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност и Цивилни сектор	1. Реализоване обуке 2. Урађена анализа и препоруке	Континуирано до 2026.	Средства буџета града
2. Информисање јавности о НАП-у Резолуције 1325 Комисије УН	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Цивилни сектор;	1. Број емисија и прилога у локалним медијима	Континуирано до 2026.	
3. Промоција једнаких могућности у пракси за школовање, запошљавање, каријерно вођење и напредовање жена (посебно жена из вишеструко дискриминисаних и мањинских група)	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Цивилни сектор;	1. Урађена анализа 2. Број поднетих препорука надлежним органима	Континуирано до 2026.	
3. Стратешки циљ	3. Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва			
3. Приоритетни циљ	1. Јачање капацитета, унапређивање институционалног и нормативног оквира родне равноправности у политичком животу и обезбеђивање равноправног учешћа жена и мушкараца, посебно рањивих група у одлучивању о јавним пословима			
1.1. Специфичан циљ	Повећање учешће жена у доношење одлука на различитим нивоима одлучивања на локалном нивоу			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања

1. Промоција Закона о равноправности полова	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Цивилни сектор;	1. Број састанака са женском одборничком мрежом 2. Креиран документ који даје кратак преглед о одредбама Закона о родној равноправности и дистрибуиран одборницима/ама, органима и службама ГУ и чланицама форума жена из различитих политичких странака	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Обуке за оснаживање жена чланица политичких странака за проактиван став у оквиру политичких странака на тему родних аспеката деловања	Специјализована удружења грађана/ки; Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Спољни/е стручњаци/киње;	1. Одржано најмање 10 сати обуке за минимум 20 учесница 2. Евалуације учесница након завршене обуке	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
3. Едукација чланица Женске одборничке мреже за лобирање за РР на локалном нивоу; спровођење заједничких активности и подношење иницијатива	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Одбори политичких Странака; Удружења грађана/ки; Спољни/е стручњаци/киње;	1. Најмање два одржана тренинга за чланице женске одборничке мреже 2. Одржано најмање 10 сати обуке за минимум 15 учесница 3. Евалуација учесница 4. Спроведене најмање 2 заједничке активности или иницијативе	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
4. Одржавање састанака и трибина са женама у сеоским месним заједницама	Женска удружења из сеоских средина; Удружења грађана/ки; Одборници/е градске Скупштине; Комисија за родну равноправност; Савет за родну равноправност, Спољни сарадници/е;	1. Најмање 30 жена које су учествовале на састанцима и трибинама 2. Најмање 5 догађаја у насељеним местима	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
3.2 Специфичан циљ	Побољшање квалитета живота жена успостављањем специфичних услуга на локалном нивоу			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања

1. Спровођење кампања против стереотипа који подразумевају да је старање о - деци и младима, - породици, - старим особама - болесним члановима породице првенствено дужност жене	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Удружења грађана/ки; Предшколска установа; Школе; Центар за социјални рад; Сеоске месне заједнице Женска сеоска удружења; Удружења грађана/ки; Омладински радници/це; Средства јавног информисања;	1. Одржана најмање 1 трибина 2. Медијски садржаји и 3. медијска кампања	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Промоција женског стваралаштва	Центар за културу; Градска библиотека; Месне канцеларије; Музеј града Културно уметничка друштва; Музичка школа; Удружења грађана/ки; Средства јавног информисања; Савет за родну равноправност,	1. Број уметничких садржаја који су из домена алтернативног стваралаштва 2. Број уметница из мањинских група 3. Број неафирмисаних уметница 4. Број садржаја које креирају жене	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
3. Доступност здравствених услуга намењених женама	Дом здравља; Завод за јавно здравље; Амбуланте у насељеним местима; Локални медији; Цивилни сектор; Савет за родну равноправност,	1. Доступност здравствених услуга намењених женама (анонимна анкета) Доступне информације о превенцији са фокусом на жене са градског и сеоског подручја (анонимна анкета) 2. Број онколошких и гинеколошких прегледа у градским и сеоским срединама	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
4. Манифестације које промовишу женска права и оснажују жене	Удружења грађана/ки; Независни стручњаци/киње; Локални медији; Савет за родну равноправност,	1. Број одржаних активности и догађаја 2. Број жена учесница 3. Број заступљених области	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
5. Подстицање запошљавања младих мајки из приградских и сеоских средина и друге помоћи женама за удруживање, запошљавање и самозапошљавање и јачање капацитета женских НВО на локалу	Кабинет министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику; Привредна комора; Специјализована Удружења привредника; Удружења грађана/ки; Менторке/и – примери добре праксе; Национална служба за запошљавање; Савет за родну равноправност,	1. Конкурс за подстицање предузетништва је родно уравнотежен 2. Подстицање послодаваца применом афирмативних мера на запошљавање жена 3. Број обезбеђених едукација за писање пројеката, учење страних језика, управљачке вештине и рад на рачунару за жене 4. Обезбеђени простор за	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града

		рад и техничка опрема женским удружењима 5. Број услуга менторске подршке за удруживање и самозапошљавање 6. Број промовисаних успешних предузетница		
3.3. Специфичан циљ	Информисање у функцији промоције принципа једнаких могућности			
Активности	Носиоци активности	Индикатори=Показатељи успеха на нивоу активности	Рок	Извор финансирања
1. Промоција родне равноправности и политика једнаких могућности	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Средства јавног информисања; Удружења грађана/ки;	1. Спровођење кампања средствима јавног информисања у борби против стереотипа 2. Број афирмативних садржаја који се баве женама са фокусом на вишеструко маргинализоване жене	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града
2. Сензибилизација запослених у средствима локалног јавног информисања и других који се баве информисањем на локалном нивоу на тему родне равноправности	Савет за родну равноправност, Комисија за родну равноправност; Удружења грађана/ки; Средства јавног информисања;	1. Број одржаних радионица тренинга, консултативних састанака 2. Број медијских садржаја које пројектно финансира град, а односе се на тему родне равноправности 3. Број прилога о успешним женама и мушкарацима који промовишу родну равноправност у средствима јавног информисања 4. Број медијских прилога у којима је коришћен родно осетљив језик	2022.-2026.	Донаторска средства Средства буџета града

ЗАКЉУЧАК

Резултат увођења и поштовања принципа родне равноправности доприноси бољем квалитету живота и благостања за све, жене и мушкарце, дечаке и девојчице. Увођење принципа једнакости и родне равноправности омогућава ефикасно коришћење свих капацитета друштва, као и адекватно партнерство институција, приватног сектора и цивилног друштва на добробит свих.

Оснаживање жена и родна равноправност су темељне вредности на којима почива систем људских права, али и императив економског и социјалног развоја сваког друштва. Поштовањем и применом ових вредности и стандарда доприноси се, одлучно, за будућност једнаких права и једнаких могућности у циљу напретка за све у нашој локалној заједници.
